

5. Каптюрова О. В. – Вигуки сучасної англійської мови / О.В. Каптюрова. – К., 2010. – 125 с.
6. Ковадонга О'Ші. Феномен Zara / Ковадонга О'Ші. – BookChef, 2000. – 216 с.
7. Kevin Duncan. The Man From Zara: The story of the genius behind the inditex group / Kevin Duncan. – LID Editorial, 2014 p. – 224 с.
8. Словник моделі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.magnet-models.com/ru/node/433>.

Струк І. В.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу

Шевчук Д. Д.

студентка кафедри англійської філології та перекладу

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КАРТИНИ ФАНТАСТИЧНОГО СВІТУ В ДИТЯЧИХ ТВОРАХ

Казка як осередок унікального авторського бачення фантастичного світу через використання реальних форм дійсності автором, залишається в фокусі уваги практиків та теоретиків перекладу не лише тому, що дослідження особливостей її перекладу знаходиться на периферії вітчизняного та зарубіжного перекладознавства, але і тому, що специфіка дитячої літератури має бути збережена і не загубитися через соціальну, педагогічну та соціологічну роль дитячої казки в певному суспільстві. Картина фантастичного світу є іще привабливішою для дослідження, тому що цінність дитячої книги вимірюється не її літературними здобутками, а здатністю до виховання та дидактики. Тобто її передусім оцінюють батьки та вихователі, а не передбачуваний читач – сама дитина [4]. Це призводить до того, що автор вимушений апелювати водночас до двох різних аудиторій: дитячої та дорослої через що відбувається коригування фантастичного сюжету, описів казкових персонажів і мови відповідно до рівня розуміння дітей та їх здібностей до читання [7, с. 33–43].

Легкість з якою перекладачі дозволяють собі безпечно маніпулювати цілими шматками текстів – опускаючи, додаючи чи перефразовуючи казкові фрагменти має обов'язково супроводжуватися двома принципами, зокрема адаптацією тексту до прийнятих в окремому суспільстві культурних норм і

правил, та підведенням сюжету, описів персонажів і мови відповідно до рівня розуміння дітей та їх здібностей до читання [7, с. 112–113]. Звідси випливає висновок, що цільова аудиторія, її інтереси та можливості займають ключову роль у роботі перекладача, що, однак, не виправдовує спроби вторинного комуніканта спростити сюжет, характери та мову літературного твору, аби зробити його більш прийнятним та зрозумілим для дитини. Важкість вибору перекладача залежить від відповіді на питання, які елементи тексту необхідно зберегти, а які можна випустити, яким має бути відсоток наслідування тексту першотвору та яку реакцію мають отримати читачі перекладного тексту. Дослідниця М. Ніколаєва вважає, що найбільш вдалий переклад дитячої книги не передбачає точну відповідність першотвору. Значно важливіше враховувати фактор сприйняття та вміти передбачати реакцію маленького читача крізь призму недосконалих здібностей до читання та обмеженого світогляду дитини [9, с. 220–221].

На відміну від зарубіжних науковців, які зосереджені на питаннях соціокультурної адаптації дитячих творів у перекладі, в межах вітчизняного перекладознавства чарівний світ дитячих творів досліджують переважно з позиції мовних засобів його вираження та способів їхнього відтворення у перекладі. Так, до аналізу лінгвокогнітивних особливостей образу «чарівного» як головного жанротворчого елементу казки вдається дослідниця перекладів французьких народних казок К. Єсипович [4]. Авторка виокремлює не лише головні концептуальні елементи, що сприяють формуванню у свідомості читача необхідного образу, а й наголошує на доцільності вибору вдалих мовних засобів, що втілюють їх у самому тексті казки, висновуючи, що «семантична зв'язність та цілісність тексту казки» досягається за допомогою «системи стереотипізованих чарівних образів» [2, с. 15], які в мові реалізуються за допомогою тропів. М. Венгренівська також вважає збереження казковості як головної ознаки жанру беззаперечною умовою вдалого перекладу, досліджуючи при цьому мовні особливості перекладів українських та німецьких казок [1, с. 6–7]. О. Ребрій досліджує англійські художні твори, призначені для дитячої аудиторії, та їхні переклади українською мовою з метою «вироблення та втілення комплексного й систематизованого аналізу поняття творчості в перекладі» [5, с. 10]. Увагу дослідника привертають перекладацькі труднощі мовного походження, зокрема згруповані навколо лексичного рівня, зважаючи на чітко виражений словоцентричний характер лінгвістичного перекладознавства.

Крім того, перекладачу слід враховувати, що діти дошкільного віку, які ще не вміють читати, слухають казки, прочитані вголос, тому текст, на думку Р. Ойттінен, повинен «жити, звиватися та добре смакувати на язиці дорослого» [8, с. 32]. Тож тлумач має розпізнати прийоми і тактики, які автор викорис-

товує для створення стилістичної одиниці, по-друге, відшукати подібні стилістичні елементи для відтворення первинного семантичного значення у друготворі [6, с. 123]. До того ж важливо звернути увагу на пунктуація, яка повинна підкорятися не граматичним правилам, а законам ритміки тексту [8, с. 34–35].

Сприйняття дітьми художнього твору становить складний психологічний процес, що поєднує інтелектуальний та емоційно-вольовий мотиви. Тобто літературний твір впливає одночасно на почуття та думки читача, допомагаючи йому вивчити багатий досвід людства, формуючи при цьому його розумові здібності, почуття та волю [3, с. 67–68]. Отже, у відтворенні картини фантастичного світу дитячої казки перекладач часто має справу з труднощами її сприйняття та прочитання маленькими читачами та пошуку влучних відповідників, задля формування вірних ціннісно-сміслових орієнтацій на твір. Основні проблеми, які виникають у перекладі – це інформаційні та стилістичні втрати; проблема відтворення емоційного забарвлення; порушення образної лексики; врахування культурних реалій та збереження її лексико-граматичного складу. Тож можна зробити висновок, що перекладач має володіти не лише знаннями мови та перекладацькою майстерністю, а й екстралінгвістичними знаннями для відтворення дитячої літератури без втрати смислового навантаження, емоційного забарвлення та з метою поповнення нових знань, розв'язання певних проблеми, не обтяжуючись при цьому моралізаторським повчанням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Венгренивська М. А., Гнатюк А. Д. Творча майстерня перекладача / М. А. Венгренивська, А. Д. Гнатюк. – К.: Редакційно-видавничий центр «Київський ун-т», 1998. – 90 с.
2. Єсипович К. П. Образ «Чарівного» у французькій народній казці (лінгвокогнітивний аспект): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 «Романські мови» / К. П. Єсипович. – Київ, 2006. – 220 с.
3. Запорожец А. В. Избранные психологические труды / А. В. Запорожец. – М.: Педагогика, 1986. – 323 с.
4. Миколишена Т. В. Мовностилістичні особливості відтворення картини чарівного світу Р. Дала в англо-українському перекладі [Електронний ресурс]: автореф. ... канд. філол. наук: 10.02.16 «Перекладознавство» / Т. В. Миколишена – Х.: Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2018. – 20 с. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/14318>.
5. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі / О.В. Ребрій. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 376 с.

6. Сітко А.В., Струк І.В. Адекватність та еквівалентність у перекладі мовних особливостей // *Sciences of Europe*. – Прага (Чехія), 2016. – Вип. 10(10). – С. 122-126.

7. Shavit Z. *Poetics of Children's Literature* / Z. Shavit. – Athens and London: University of Georgia Press, 1986. – 216 p.

8. Oittinen R. *Translating for Children* / R. Oittinen. – New-York: Garland Publishing Inc., 2000. – 205 p.

9. Vid N. The Challenge of Translating Children's Literature: Alice's Adventures in Wonderland Translated by Vladimir Nabokov / N. Vid // *ELOPE: English Language Overseas Perspectives and Enquiries*, 2008. – Vol. 5. – № 1-2. – P. 217–227.